

Manual Ability Classification System

השיטה לסיווג יכולת ידנית

עבור ילדים עם שיתוק מוחי

בגילאים 4-18

תרגום לעברית: דר' רוני שנקר וגב' ורדית קינדלר

ה- MACS מסווג את יכולתם של ילדים עם שיתוק מוחי להשתמש

בחפצים בפעילויות היום יומיות.

- ה- MACS מתאר כיצד ילדים משתמשים בחפצים במהלך פעילויות ידניות בבית, בבית הספר ובקהילה (מה הם עושים) ולא מהי יכולתם הטובה ביותר..
- במטרה לקבל מידע כיצד הילד משתמש במגוון חפצים יום יומיים, יש לשאול את מי שמכיר את הילד היטב על פני הערכה ספציפית.
- יש להתייחס לחפצים בהם משתמש הילד באופן תואם גיל.
- ה- MACS מסווג את היכולת הכללית של הילד להשתמש בחפצים ולא את השמוש בכל יד בנפרד.

ה- MACS מתאר כיצד ילדים בעלי שיתוק מוחי (cp) משתמשים בחפצים במהלך פעילות ידנית יום-יומית. ה- MACS מתאר חמש רמות. הרמות מתבססות על היכולת, שמקורה ביוזמה עצמית, להשתמש בחפצים ובצורך בסיוע או בהתאמות, ע"מ לבצע פעולות ידניות בחיי היום-יום. בנוסף, מתאר ה- MACS הבדלים בין רמות סמוכות, על מנת להקל בקביעת הרמה המשקפת בצורה מיטבית את יכולתו של הילד להשתמש בחפצים.

החפצים הם אלו הרלבנטים לילד והמתאימים לגילו ואשר הוא עושה בהם שימוש למשימות כגון אכילה, התלבשות, משחק, ציור או כתיבה. הכוונה לחפצים הנמצאים במרחב האישי של הילד וזאת בשונה מחפצים שמעבר להישג ידו. חפצים המצריכים מיומנות גבוהה יותר, כגון נגינה על כלי מוזיקלי, אינם נכללים בסיווג זה.

משנקבעת רמת ה- MACS של הילד, יש לבחור ברמה המתארת בצורה הטובה ביותר את הבצוע הטיפוסי הכללי של הילד בביתו, בבית הספר או בקהילה. המוטיבציה של הילד ויכולתו הקוגניטיבית, משפיעות אף הן על היכולת להשתמש בחפצים ולפיכך גם על רמת ה- MACS. על מנת לקבל מידע כיצד משתמש הילד במגוון חפצים יום-יומיים, יש לתשאל את מי שמכיר את הילד היטב. מטרתו של ה- MACS לסווג את מה שהילד עושה עפ"ר ולא את הבצוע המיטבי בזמן הערכה ספציפית.

ה- MACS הוא תאור תפקודי משלים לאבחנה של שיתוק מוחי על סוגיו השונים. ה- MACS מעריך את היכולת הכללית של הילד להשתמש בחפצים יום-יומיים ולא את התפקוד של כל יד בנפרד, או את איכות הבצוע כגון אחיזה. ה- MACS אינו מתייחס להבדלים בתפקוד בין שתי הידיים, אלא מתמקד בשמוש בחפצים התואמים את גיל הילד. ה- MACS אינו מסביר את הסיבות העומדות בבסיס היכולת הידנית הלקויה.

ניתן להשתמש ב- MACS עם ילדים בגילאי 4-18, אולם קביעת הרמות צריכה להיות תואמת גיל הילד. ברור כי קיים הבדל בין חפצים בהם משתמש הילד בגיל 4 לבין חפצים בהם משתמש המתבגר. אותה התייחסות חלה גם על עצמאות. ילד צעיר זקוק ליותר עזרה והדרכה בהשוואה לילד בוגר יותר.

ה- MACS כולל את כל קשת המגבלות התפקודיות המאפיינות ילדים עם שיתוק מוחי ומתייחס לכל קטגוריות הסיווג האחרות. ישנם סיווגים אשר ניתן לזהותם בכל רמות ה- MACS, כגון שיתוק מוחי דו צדדי (bilateral cp), בעוד שסיווגים אחרים כגון שיתוק מוחי חד צדדי (unilateral) ניתן לזהות במספר רמות בלבד. רמה I כוללת ילדים עם מגבלות מזעריות, בעוד שילדים בעלי מגבלות תפקודיות חמורות, מסווגים עפ"ר ברמות IV ו-V. לו היו מסווגים ילדים בעלי התפתחות תקינה עפ"י ה- MACS, היה צורך להוסיף רמה "0".

כמו כן, כל רמה כוללת ילדים עם מגוון תפקודים. לפיכך ה- MACS אינו רגיש לשינויים בעקבות התערבות. הסבירות שרמות ה- MACS ישארו קבועות לאורך זמן, גבוהה.

חמש הרמות של ה- MACS יוצרות סולם אורדינלי המסדר, אותן, אולם ההבדל בין הרמות אינו בהכרח שווה. כמו כן, אין פיזור שווה של ילדים עם שיתוק מוחי לאורך חמש הרמות.

E-mail: ann-christin.eliasson@ki.se; www.macs.nu

Eliasson AC, Krumlinde Sundholm L, Rösblad B, Beckung E, Arner M, Öhrvall AM, Rosenbaum P. The Manual Ability Classification System (MACS) for children with cerebral palsy: scale development and evidence of validity and reliability
Developmental Medicine and Child Neurology 2006 48:549-554

מה עליך לדעת על מנת להשתמש ב-MACS?

את יכולת הילד להשתמש בחפצים בפעילויות יום-יום חשובות, למשל בזמן משחק ופנאי, אכילה והתלבשות. באלו מצבים הילד עצמאי ובאיזו מידה הוא זקוק לסיוע והתאמות?

I **משתמש בחפצים בקלות ובהצלחה. קיימת לכל**

היותר, מגבלה קלה בבצוע מטלות ידניות הדורשות מהירות ודיוק. אולם, הגבלה ביכולות ידניות, אם קיימת, אינה פוגעת בעצמאות בפעילויות יום-יום.

II **משתמש ברב החפצים אולם באיכות ו/או מהירות ירודה**

במקצת. עשוי להימנע מפעילויות מסוימות או להשלימן עם קושי מסוים; עשוי להשתמש בדרכים חלופיות לבצוע, אולם היכולות הידניות אינן מגבילות בדר"כ את העצמאות בפעילויות היום-יום.

III **משתמש בחפצים עם קושי; נזקק לעזרה להכין ו/או**

להתאים (לשנות) פעילויות. הבצוע איטי והצלחתו מוגבלת ביחס לאיכות וכמות. מבצע את הפעילויות באופן עצמאי אם הן מותאמות או מאורגנות מראש.

IV **משתמש במבחר מוגבל וקל לשימוש של חפצים**

בסיטואציה מותאמת. מבצע חלקי פעילויות עם מאמץ ועם הצלחה מוגבלת. נזקק לתמיכה וסיוע מתמיד ו/או לציווד מותאם, אפילו להשלמה חלקית של פעילות.

V **אינו משתמש בחפצים ובעל יכולת מוגבלת ביותר לבצוע**

אפילו פעולות פשוטות. זקוק לסיוע מלא.

הבחנה בין רמה I לרמה II

ילדים ברמה I עשויים להיות מגבלות בשימוש בחפצים כבדים או שבירים הדורשים שליטה מוטורית גבוהה או קואורדינציה יעילה בין שתי הידיים. מגבלות עשויות להתעורר גם בבצוע במצבים חדשים או לא מוכרים. ילדים ברמה II מבצעים כמעט אותן פעילויות שמבצעים ילדים ברמה I אולם איכות הבצוע פחותה, או שהבצוע איטי יותר. הבדלים תפקודיים בין שתי הידיים עלולים להגביל את יעילות הבצוע. ילדים ברמה II מנסים בד"כ להקל על השימוש בחפצים, למשל ע"י שימוש במשטח לתמיכה במקום להחזיק את החפץ בשתי ידיים.

הבחנה בין רמה II לרמה III

ילדים ברמה II משתמשים ברב החפצים, למרות שבאיטיות או באיכות בצוע מופחתת. ילדים ברמה III זקוקים עפ"ר לעזרה ע"מ להתכונן לפעילות ו/או זקוקים להתאמות סביבתיות, משום שיכולתם להגיע או להשתמש בחפצים מוגבלת. הם אינם יכולים לבצע פעילויות מסוימות ודרגת העצמאות שלהם קשורה למידת התמיכה של הסביבה.

הבחנה בין רמה III לרמה IV

ילדים ברמה III יכולים לבצע פעילויות מסוימות אם הסיטואציה מאורגנת מראש ואם הם מקבלים הדרכה וזמן רב. ילדים ברמה IV זקוקים לעזרה מתמדת בזמן פעילות ובמקרה הטוב, יכולים להשתתף באופן משמעותי רק בחלקים של הפעילות.

הבחנה בין רמה IV לרמה V

ילדים ברמה IV מבצעים חלק מן הפעילות, אולם זקוקים לעזרה מתמדת. ילדים ברמה V עשויים, במקרה הטוב, לבצע פעולה פשוטה במצבים מיוחדים, כגון לחיצה על מתג פשוט, או אחיזה פשוטה של חפץ